

2022-09-28

Yttrande över utredningen "Arlanda flygplats - en plan för framtiden" (Ds 2022:11, I2022/01350)

Nyköpings kommun har tagit del av utredningen och lämnar härmed följande yttrande.

Kommunen delar i huvudsak utredarens bedömningar om Arlandas, flygets och hela transportsystemets betydelse för samhällsutvecklingen, där god nationell och internationell tillgänglighet möjliggör ekonomisk utveckling och är av grundläggande betydelse för näringsliv och samhälle. Viktiga flygplatsers betydelse och samhällsnytta kan och bör stärkas genom att fler transportslag knyts samman i multimodala resenoder, med ökad tillgänglighet och ett robustare transportsystem som följd.

För att åstadkomma föreslagen utveckling menar vi att åtgärder behöver analyseras i ett bredare geografiskt perspektiv, där Arlanda ses som en del i ett större infrastruktursystem. Ett sådant bredare perspektiv kan ta hänsyn till fler aspekter och med fördel inkludera Stockholm Skavsta flygplats viktiga roll som komplement till Arlanda i Mälarenregionen. Med Arlandastad Group som nya svenska huvudägare till Skavsta bör flygplatsens roll i Mälarenregionen stärkas ytterligare, inte minst som komplement till Arlanda.

Följande aspekter kan bidra till den fortsatta analysen av vilka åtgärder som bäst stärker Arlandas framtida roll i det svenska flygplatssystemet, samt vilka resurser som kan nyttjas i utvecklingen.

Tillämpa fyrstegsprincipen på ett större geografiskt område

Utredaren pekar på att fyrstegsprincipen ska vara vägledande för beslut om utbyggnad. Nyköpings kommun instämmer och menar att principen borde lyftas fram än mer och tillämpas på ett större geografiskt område för att undvika att fortsatt utbyggnad av Arlanda blir onödigt kostsam.

Genom att zooma ut och betrakta Arlanda och Stockholm Skavsta som två kompletterande delar i ett flygplats- och infrastruktursystem i Mälardalen, tillsammans med spår- och vägförbindelser, ökar möjligheterna för effektiva åtgärder som snabbare kan realisera samhällsnyttor.

Redan befintlig infrastruktur och pågående satsningar inom Nationell plan bör beaktas och vägas in i analysen för att möjliggöra ett starkt och redundant infrastruktursystem både norrut och söderut från Stockholm. På så vis kan tillgängligheten optimeras och kostnaderna hållas nere jämfört med ett alltför snävt fokus på norra Stockholm.

Dra nytta av spårtrafiken i hela stråket Linköping-Uppsala

Utredningen lyfter behovet av att fler kan ta sig till och från Stockholm Arlanda med kollektivtrafik och lyfter fram att minst 60 procent bör åka kollektivt senast år 2030. Nyköpings kommun är enig med utredaren i att det måste bli billigare och enklare att resa kollektivt till Arlanda för resenärer och anställda på flygplatsen. På motsvarande sätt som planeras för resecentrum vid Stockholm Skavsta bör man kunna resa med biljett mot ordinarie taxa utan påslag. I förlängningen kan en sådan utveckling stödja attraktiviteten i hela stråket Linköping-Uppsala med förbättrade möjligheter till ökad andel kollektivtrafikresor till och från flygplatserna.

Nyköpings kommun har deltagit i Sverigeförhandlingen och är positiva till att en Arlandaförhandling genomförs, men menar att den inte ska vara så geografiskt avgränsad. I stråket Linköping-Uppsala finns både Arlanda och Stockholm Skavsta flygplatser, båda i nära anslutning till E4, vilket bör inkluderas i en förhandling.

Ostlänken är första delen i nya stambanor och med järnvägsstation på Stockholm Skavsta flygplats skapas förbättrad tillgänglighet mot Stockholm och Arlanda. Med Ostlänken knyts Stockholms södra och norra delar ihop än mer och med utökad spårkapacitet längs sträckan Järna - Flemingsberg kan det stärkas ytterligare, vilket behöver synliggöras i en Arlandaförhandling.

I en Arlandaförhandling skulle många aspekter rörande Arlanda kunna lyftas. Nyköpings kommun önskar att det synliggörs vilken infrastrukturutbyggnad som åstadkommer förbättrad tillgänglighet för flygresenärer och flygplatsens medarbetare, och vilken som framför allt ska underlätta arbetspendling för planerade och tillkommande bostads- och arbetsplatsområden. Nyköpings kommun förordar också en tydlig tidslinje där befintliga utmaningar och svaga länkar hanteras innan nya personflöden tillskapas.

Analysera redundans och beredskap ur ett totalförsvarsperspektiv

Nyköpings kommun välkomnar utredarens förslag om ett gemensamt uppdrag att analysera behovet av tillgänglighet och redundans ur ett beredskaps- och totalförsvarsperspektiv för luftfart och flygplatser i Stockholmsområdet. Och att utredaren föreslår att uppdraget inkluderar att ta hänsyn till förutsättningar och möjligheter att nå dessa flygplatser. Genom en sådan övergripande analys av tillgänglighet och redundans kan Arlandas funktion ses som en komponent i ett större system av flygplatser och sammanlänkande väg- och järnvägsinfrastruktur.

Det ligger i linjens förlängning att då också adressera den långsiktiga utvecklingen av luftrummet för att skapa ett mer hållbart flygsystem. Nyköpings kommun stöttar därför utredarens förslag om att regeringen bör tydliggöra vem som har ansvaret för den långsiktiga utvecklingen och att god tillgänglighet i luftrummet skapas för såväl Arlanda som Stockholm Skavsta.

Med rådande säkerhetspolitiska läge kan flera kompletterande flygplatser vara att föredra, både samhällsekonomiskt och ur ett totalförsvarsperspektiv. Rullbanekapacitet kan exempelvis ses i ett större perspektiv än en enskild storflygplats. När två flygplatser i samma region är sammankopplade med spår/järnväg och väg uppstår en förbättrad redundans som minskar känsligheten för störningar. Skavstas geografiska läge, med närhet till E4 och Oxelösunds djuphamn, är även det en viktig aspekt i analysen av redundans och beredskap ur ett totalförsvarsperspektiv.

Skavsta kan bidra under tiden Arlanda byggs ut

Avslutningsvis noterar Nyköpings kommun att utredaren föreslår att Arlanda ska "Brommafieras". Snabba flöden för resenärer genom pass- och säkerhetskontroller och korta passager från flygplan till kollektivtrafik. Denna efterfrågade funktionalitet finns idag på Stockholm Skavsta flygplats. Nyköpings kommun menar därför att Stockholm Skavsta har goda förutsättningar för att kunna komplettera Arlanda under tiden för byggnation.

Urban Granström
Kommunstyrelsens ordförande